

૨૦૧૩૮

૨૧-૧૨-૧૯૨૨

સુડી વચ્ચે સોપારી

૧૯૨૨ યાને

રેટીયાનો રંગ.

વીરા વેગે આવળે બાવા નવ નવ રંગ,
કહી પીતાના પ્રેમથી મહાદેવજીની ભંજ,
મુસાફરીમાં વાંચસો કરવા દેસનાં કાજ,
ભીડભંજન ભેમા થઇ માગો જઇ સ્વરાજ.

રચી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર-લાઇલાલ દેશાઇલાઇ.
ઠા. શાંતિ પોળ-કરમસદ.

આવૃત્તિ ૧ લી ફીમત એક આનો. પ્રત ૫૦૦૦
સને ૧૯૨૩ સંવત ૧૯૭૯
મુરત લિમ્બાચોકમાં આવેલા દેશી મિત્ર પ્રેસમાં
મગનલાલ વનમાળીદાસે છાપ્યું.

સુચના.

મારા શાણા ભારત વાસીઓ સુડી વચ્ચે સોપારી એટલે આશ્ચર્ય તો પામશેજ પરંતુ ખારીકાઈથી જોશે તો આપને માલુમજ પડશે કે સહકાર અને અસહકાર રૂપી સુડીની ધાર ઉપર સોપારી મુકવાથી સોપારીની સું દશા થાય છે. તે તો આપ જાણી શકો છો પણ ખ્યારા દેશની હાલત અત્યારે તો તેવીજ છે જેથી આ નાના પુસ્તકનું નામ સુડી વચ્ચે સોપારીનુંજ આપવું એમ ઘટીત છે જેથી આ નાના પુસ્તકને ફાડીને ફેંકી દેતા નહિં પરંતુ આ અલ્પ ભુખ્તીના ખવાએલા ખબનામાંથી ભાગ્યા તૂટ્યા પદમાં લખાએલા લખાણ ઉપર નહીં જોતાં રહેલા દેશ હીત ઉપર આપની દિવ્ય જયોતી ફેંકી જોશે તો આપને માલુમજ પડશે કે પરદેશથી પ્રોતી એજ તમારા ખરાબી છે પરદેશી વસ્તુ એક દીપક સમાન છે. અને તેના તેજમાં અંજલિ જવાથી આપની આવી દશા થાય છે તો ભાઈઓ ચેતો ચેતો અને આપના દેશ બાંન્ડુને ચેતાવો અને આપણાજ દેશમાં થતી ચીજોનો આપ જાતેજ ઉપયોગ કરો જેથી દેશની દોલત દેશમાંજ રહે અને હાલમાં હજારો નિરાધારોનાં ટોળાં અહીં તહીં આથડતાં માલુમ પડે છે તો તેઓની વાર કરો તમારી આર્થિક જીવન શક્તિમાં વધારો કરો.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૦૧૩૮- વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૨૩૬૧ ૫૨૨૧ ૨૦૧૧૨૧

વિષય ૬-૧૬

રાગ-હુંટાહુંટીનો

અરે હીંદ આ દેશ અમારો તે શું કલંકીત થાય
 મન સૌનાં પસ્તાય હરાહર મનમાં કંઈ કંઈ થાય-અરે
 કુસંમ્પ કરીને લાળે શરમમાં યાચી રહ્યા છું આપ ચરણમાં
 ચતુરા ચેતી આલો સઘળે તો હીંદમાં મુખ થાય-અરે
 રાખી બરોસો ભારી હયમાં સહી લેશો તાપ આ તનમાં
 દુઃખનું દાવાનળ વરસાવી કયાં રડો છો બ્રાત-અરે
 વિદેશી વસ્તુઓ ગ્રહીને વેડી રહ્યા છો દુઃખ ચહીને
 આપી મોં માંગ્યાં શું મનથી આ મોટાં અહીં મૂલ-અરે
 પરદેશોથી ખ્યાર કરીને આલ્યા ચીતમાં ભાવ ધરીને
 કાલરને કંઈ ટાઈ ચઢાવી બન્યા ગોળાના બાળ-અરે
 ધડકધડક દીલ ધડકી જશે જીવી રહ્યા છો મરવાની આશે
 આશાથી અઢીઓ કાઢીને ખાશે જમનો માર-અરે
 મોહ મંદીરે મન કરી માલો ચેતી ચતુરા ચીતમાંહી આલો
 ભવોભવનું પાપ નીવારી કરો હીંદનું કલ્યાણ-અરે
 ફેશનનાં ફરફરીયાં જણાવે દુઃખનાં ડુંગર માંહી ડુલાવે
 પડતાપર પાટુ મારીને કયાં મારો છો માર-અરે

શ્રીકૃષ્ણ લેતાં સટકી જાશેઅંતે પાક થીનો ખાશે
હોરા હિંદના હાક વગાડી થાળે સૌ તૈયાર-અરે
ગાંધીજીએ ગુણ બતાવ્યા દીલ માંહી સૌને તે ભાવ્યા
તો પણ ખાદી ના દીઠથી જિંદે અંગે લાલ-અરે
તડખુચને આ તુળીયું પઢાવે દેશ દયાનાં દુઃખડાં કહોવે
વાંચીને વીર વેગે જાળે ગ્રહી ખાદી નીરધાર-અરે
શાંતિયોગમાં શાંત રહું છું ધ્યાન ધણીનું ધાયું ; ધરું છું
કાર્ય કરાવો દેશ સેવાના એમ કહે ભાઈલાલ-અરે

રાગ ગરબો.

સખી ગાળે ગરબો જઈ વાડીમાં આજ
ગાંધી થયો આ-હિંદમાં
રેંટીયા ચલાવ્યા સખી હિંદમાં ફળીને
વાંકી વળી ફેળે સખી તાળી ફળીને
શાંન્તિમાં મુખ બહુ માનતારે લોલ-ગાંધી
હિંદને જગાડયું એણે દુઃખડાં સહીને
લેવા સ્વરાજ્ય એણે પ્રેરણા કરીને
સખી વાતોમાં વાહ વાહ વહાવ્યું લોલ-ગાંધી
અમૃત રસ એના મુખમાં બધું છે
બુદ્ધીના જોરે એનું હૈયું બધું છે

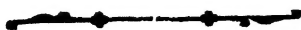
વસ્યો જેલમાં જઈને એ જોગીડો આજ-ગાંધી
 સાજ સ્વરાજ્ય લેવા સરવે સજાવ્યો
 દેશ હિંદ આખામાં ઠંડો બજાવ્યો
 મંદમદ ને શોકત સંગાયમારે લોલ-ગાંધી

આખી-ઉગારવા આ દેશને બદલ્યો વેશ કરી પેર
 સખી મુખે જઈને તમે ફરવો રેંટીયો ઘેર
 જયદેવી જય હિંદની જયજય શબ્દ મુણાય
 પ્રતાપ વીર ગાંધી તણા ગુણ હરનીશ ગવાય-ગાંધી
 વાતો વાતોમાં એણે સઘળું સમજાવ્યું
 પ્રેમ રસ પ્રીતિનું ઝરાણું ઝરાવ્યું
 વગડાવ્યાં હિંદમાં નીશાન છેરે લોલ-ગાંધી
 રેંટીયાનો રંગ બહુ લાગ્યો છે અંગમાં
 શાણી સખી સુણજે સૌ આવી આ જંગમાં
 રંગે ચઢો ખુબ રેલીરે લોલ-ગાંધી
 સખી વિદેશથી જઈ વસુલાત કરવા
 બીડો છે હામ હરનીશ જઈ ફરવા
 પટેલ આ લેખથી પઠાવતોરે લોલ-ગાંધી

(ખુને જીગરસે' પ્રીતી-રાગ)

રાખો ભરોસો ભારીરે ઓ હિંદુ મુસલમાન
 શાંન્તિ બધાવે ગાંધીરે ઓ હિંદુ મુસલમાન
 ભલે જેલમાં જકડી બચે રીખાવે અપની કાયે
 પડતા નહિ પાછા લગારેરે ઓ હિંદુ મુસલમાન
 ભાગો મુજેથી પાછો આપો અમ દેશ આ સાચો
 વેગે વેલા થઇ વાલારે ઓ હિંદુ મુસલમાન
 બહીષ્કાર કરી સૌ બાળો વીદેશી કાપડ ટાળો
 સ્વદેશની ધુની જગાવોરે ઓ હિંદુ મુસલમાન
 રંગે રમવા સૌ આવો ગીતા રંટીયાનાં ગાવો
 પુષ્પીથી તાર બનાવોરે ઓ હિંદુ મુસલમાન
 શાંન્તીથી સટકી જાળે કુસંમ્પ કરીને લાળે
 આખો મેવો આ તાળેરે ઓ હિંદુ મુસલમાન
 કરમસદતણો હું વાસી તાલુકો રહ્યો છે પ્રકાશો
 આણુંદ કહે ઉલ્લાસીરે ઓ હિંદુ મુસલમાન
 ભમતોને બાપણુ કરતો ભાઈલાલ ઘણું કહું કરતો
 પ્રભુને અરજી કરતોરે ઓ હિંદુ મુસલમાન

રાગ-શૈઠા તારો ખુબ છે દહાડોરે

ગાંધી તારો ખુબ છે દહાડો ગાંધી તારો ખુબ છે દહાડોરે
 ઘોળી ઘોળી ટોપીયો વાળોરે—માં.
 ખાદીની ટોપી ખાદીનું પહેરણ ખાદીની ઘોતી અપાર
 પુણીથી તાર બનાવીયો રંટીયે ક્યો દેશ આપાદ—માં.
 મહમદ ને શૈક્તઅલી સાથે સંખી કર્યા સૌ એક
 ઘણું જીવો કહું ઘણું જીવો કહું કહું છું રાખી ટેક—માં.
 ત્યાગ કર્યા સૌ સુખ સૈધ્યાનાં બન્યા ફકીરને વેશ
 દેશને ખાતર દુઃખ સહીને કરતા જઈ ઉપદેશ—માં.
 ખાવા પીવાનું ભાન ન રાખ્યું રાખ્યો ના દંભ લગાર
 પાર્લામેન્ટને પુરી ધૂળવી ચેતાબ્યાં સહુ બાળ—માં.
 બંગાળી બારવટીયાની સંગે મળીયા જઈ મંદિર
 વિલાયતીનો બાયકોટ કરીને ગ્રહ્યાં ખાદીનાં ચીર—માં.
 નેલમાં મહેલ માનીને આલ્યા આલ્યા હસી મનમાંય
 લેખ વીધીના લખ્યા લલાટે તે તો ફળશે આંધ—માં.
 દાડનો તો દાટજ. વાળ્યો પીઠે પીકેટીંગ થાય
 અવરચેન્ટી હાઇસ્કુલો આ જડામુળથી બાય—માં.
 ગુજરાતમાં ઘણો ઘોર ચલાવ્યો શોર મચાવ્યો વિદેશ
 ઓગણીસે ઇઠાતેર આમળ પાછળમાં જઈ પેખ—માં.

પળખમા પુર પુરં ચલાયું પુરે કંઠે પરદેશ
 મંડીયામાં એકંદર સઘળે મંત્ર ચલાવ્યો પેશ—ગાં.
 અમદાવાદની આખી પ્રજામાં નવું જીવન સંભળાય
 રમખાણમાં જઈ મંત્ર લખીને કરી શાંતિ હરખાય—ગાં.
 એકામાં તો ખુબ ચલાવ્યું વસોએ વાળી દેખ
 કરમસદ વાસી કહે છે પ્રકાસી રાખે વિઠલભાઈ ટેક—ગાં.
 નામ લખવી નાવા બેઠું નહિયાદ નમ્મર એક
 પાણીના ડુચા માથે ચઢાવી મહાત્મી રહ્યા છે છેક—ગાં.
 ધર્મજ કંઈ કંઈ ધકકા ખાતું સોજીયા સાડું ગામ
 ભાળી ભાળી બાધરણતું લખું જુઓ ચક્રેઈડાં છે આમ—ગાં.
 સ્વેત સફેદ આ ખાંડી પોશાકથી જન ઘણા હરખાય
 તો પણ કંટલા ચકરડા ભાઈઓ મારગમાં અથડાય—ગાં.
 બલવભાઈ રણસી'ગુ વગાડી કહે છે ભણો સૌ ભુલ
 લેગા યઈને ભણીને ભાઈઓ આખી અનેશં મૂલ—ગાં.
 અપટી ચટ કઈને વગાડી વેગ થકી ઢોડી જીવ
 ભોળો ભાઈલાલ એમ કહે છે રાગ શેઠાનો આ આવ—ગાં.

રાગ-અરે શું માનવનો અભિમાન,

અરે શું દેશ તણાં આ કામ ખરાબી કરી જશે
ખરાબી કરી જશે એવન આ ટળી જશે-અરે૦

સાખી

હોટલ અને બોટલ મહીં બહેંકી ગયા શું બંધવા
બહેંકી જઈ બસ મારથી મરશે જરૂર આ બંધવા
અરે શું કાર્ય કરેલાં આજ હવેથી બળી જશે-અરે૦

સાખી

ઉદ્ધારવા આ દેશને જો ઇચ્છા હોયે આપની
પહેરો ખાલી આજથી કફની રીવાડી માપની
કરેલો બુદ્ધિઓનો કેર જરૂર એ વળી જશે-અરે૦

સાખી

માયા મુડી નંકામના ના મહેલ જોઈએ હેમના
ઉગારવા આ દેશને છે બજન પ્યારા રામના
અરે શું રામ કહેથી રાજ રામનું થઈ જશે-અરે૦

સાખી

પુર્વે ભારત ક્યાં મયું ક્યાં પુરાનું કાજ
ખેવડા બહાર બોટલ તણા કરતા દીઠા આજ
પટેલ પહેલો થઈને રામાચણ આ વાંચતોરે-અરે૦

રાગ-ગલેમંડીની ગોલવાહનો.

પાયો મને ગાંધીજી ખ્યાલોરે હવે મને હિંદ છે વાલોરે
 દેશ છે વહાલો વેશ છે વહાલો ખાદીથી ખુશી થવાય
 રેંટીયા સાથે શસ રમીને મન માડું હરખાય- પાયો૦
 મુજ પડી હવે શેઠીયા મારા તાણી જુઓ તરવાર
 દેશ વહાલાને બઢલે બઢલું વેશ આ મારો જોકાર-
 ભારતનું બહું ચાહીને ફરતા ખાદી પહેરી નરનાર
 ભમ્મ બહુતીનું ભાથું બાંધીને કડું જઈ પોકાર-
 મોજ મઝાની મોહીની જળમાં દેશ કર્યો અરે ડુલ
 છે હાથે પકડી કાનની છુટી કરજો બૂલ કબુલ-
 દેશ મારાનાં દુઃખો નીહાળી દુઃખી થાવું દીર્ઘમાંય
 હરીનો લાલ કોઈ હડીયો કાઢીને બહાર કરો આવી આંચ-
 બાવા બનીને બહાર ફરે છે જટાધારીઓ જરૂર
 બીતરનો લેદ બારે દેખીને ઊઠે અંતરમાં અરુણ-
 શાંતિ શાગરના ભલે ઉછાળા મારી રહે આસમાન
 વેર કરીને વઢવા ભતાં મુઠું પડે સમશાન-
 ચક્રમકતી વીજ ઝાંખી થઈને ભલે થાય લમલોર
 ઝરમર ઝરમર મેવલો વરસે કરશે નહિ જરા શોર-

સૂર્યોદય શરમાયી બેઠા છે શરમાયે તારા સમેત
 વીરો બેઠા વેગે વહાલ કરીને માગો જઈ સ્વદેશ-
 પારલામેન્ટથી પુરી કરીને પુરી કરી જઈ પેર
 વેદોનાં પડીકાં વળી ખાવાને આવતા નહિ પાછા ઘેર-
 પુરૂં કરીને આવ્યો ફરીને સાંભળી ભાષણ આજ
 કેમળ હસ્તથી કલમ ચલાવી કરવા બેઠા આ કાજ-
 ભાઈઓ ભોળા દીલનાં મોળા મળડાવ્યા ગળડી જાય
 ઉમંગીઓનાં પુર અટકાવી પ્રપંચોમાં જઈ નાદ-
 નથી લીધાં કંઈ નાણું ખરચી પરચી કહે ભાઈલાલ
 બને એના ભગવાન ગણીને બેઠી બને કાંઈ લાલ-

રાગ—રાજાઓનો

બાધ બાધરે ગાંધી કહે તે મુખી જાઓ
 જતાં જોઈમાં સહુને વળાવોરે—બાધ
 શાંતિ રાખો સઘળે સૌ સંભાળી
 નહિ કરતા કુસંમ્પની બાળી
 પછી જોશો જરા દીલથી ધારીરે—બાધ
 ઊઠો ઊઠો અરે હીંદ વાસી
 કહેતા રહ્યા છે મહાત્મા પ્રકાસી
 જોશો દીલથી અરે હીંદવાસીરે—બાધ
 ચાલો ચાલો જઈએ સહુ સાથે
 સહુ દુઃખ પડયું બહુ માથે
 કેમ વેઠાશે બીડીને બાથેરે—બાધ
 સ્વરાજ્ય લેવામાં મુખ સહુ માને
 બીજું ત્રીજું ચૂકું સભ પ્રમાણે
 એવું ગણ્ય કહે છે પુરાણોરે—બાધ
 હરો કળે વીરા વેગે ચઢને
 એવું લખે છે બાધલાલ ચહીને
 ગાજો ગોવિંદ ગાન મુખે ગઘનેરે—બાધ

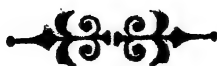

રાગ અરખાની ચાલ.

જોને સખી મહમદ ને શૈકતઅલી ખાત
આવો સૌ ગાઠયે હળી મળી આ ચોકમાં
દેશ રટણ દુઃખ હરણ પૂન્યમાં પ્રવીણ,
હાઠ એણે કારમી વગાડી જુઓ હિંદ-જો.

સાખી-ધારામાં ધુળ નાખીને કરી વીરથી વાર
આખર હિંદને તારવા ક્યાં પાસા પોખાર
સખી વારેવારે વેગે એણે વાતડી કરી
છે જુલમીઓના જોરે એની છાતડી બરી
સત્ય બીજ વાવ્યાં સદગુણી સુખ લાવ્યાં
દેશીને મન ફાવ્યાં તે ફાવ્યાં ! સખી જોને-જો.

સાખી-સખી ઉકેલવા આ તારને અહો રંડીયો હાથ
ધુની લગાવી હિંદમાં બીડી હામથી બાથ
દેવ કે મહાદેવને જોને લેખશે જરૂર
આડી અવળી વાત બધી છોડીને જરૂર-જો
ગરબો ગાવાને સખી વેલાં યદ આવજો.
પ્રેમ રસ ખ્યાલો જોને પ્રેમે પીવરાવજો.
મહમદ ને શૈકત સંગ ગાંધી ગુલબાર છે.
લેખ લખવાને પટેલ પેલો હુશિયાર છે-જો.

રેંટીયાનો રંગ (રામ વાલાવેગે આવોરે)

ગાંધીજીએ ગાયોરે પુરાનો મન ભાયોરે

રૂઠો.....મારો.....રેંટીયો.....હોજી— ગાંધીં

રેંટીયે રંગ રાખ્યો છે ભારી હૃદય સંમ્પમાં રહે છે ઠારી

થઈ ખાદી પહેરે નર નારીરે—

ઈલકાળ તમારા અળગા કરશે પાવરને પુરથી પરહરશે

સ્વરાજ્યમાં સુખથી ફરશેરે—

હિંદમાં હાક વગાડી ભારે ગાંધી કહે છે વારેવારે

ગરબે થઈ ગુજર બેલારે—

વિદેશીએ વિખુટા કીધા માતપીતા થઈ વેરી દીઠા

પસ્તાયા દીલથી ભારીરે—

આરામાં શું સગપણ દીઠું જમી રહ્યા છીએ હાય અજીઠું

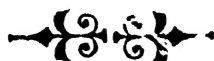
પીરસેલું દીઠું આ મોઠુંરે—

ફકીર વેશ ગાંધીજી ભાવા વસ્યા જેલમાં જે છે આવા

જઈ શાય કરો પ્રભુ આમારે—

નીતી ધર્મથી વહતો વાણી હાંકતણી આ કહેતો કહાણી

લાઈલાલ હિંદને લાળીરે—

ઘેલા ગુજરાતી (રાગ રસીકડો.)

ગુજરાતી ગુણીયલ બનીને ભાળો, ભાળો આ દેશને ઉગારો-ગુ
 દેશને ડુબાવ્યો મોળે મહી તાણ્યો, તાણ્યો તળસ્યાને તરસાવી-
 લક્ષ્મી લુટાવી હાય ભારતની, બૂલ્યું ભારત તેને ભણાવો-
 નામ લખવ્યું નાણું ખરચી, ખરચી ખૂન થયા ખુવારી-
 આંખોથી આંસુ સરી હાય પડતાં, પડતાં આંધુને અટકાવો-
 ચુસી ચુસીને હાડકાં રાખ્યાં, રાખ્યાં સ્નેહીથી રખડાળી-
 સત્તા મહી આ સપડાવી દીધાં, દીધાં કળે સહ્યાં શીર આણી-
 કાંટા હાલે આ કરમે કરીને, કરી કેર આ કરમાવો-
 પીતાં પયતું પાત્ર પડ્યું આ, પડ્યું પાત્ર તેને પંપાળો-
 જોલાં ખાતું ભરદરીયામાં, દરીયે જઈને ના ડુખાડો,-
 રાખ્યા રંગમાં રંગ લગાવી, આવી રંગે ના રંગાશે,-
 દીપક જ્યોતી ખેંચે પતંગીયું, પતંગ થઈને ના પરખાશે.-
 રંજ ખેરગી દીસે નારંગી, જંગી થઈને ના જકડાશે,-
 પંદાગ ખીજાને પોદીને લખતો, લખતો આઠલાલ દુઃખને ભારી.-

વાંચો ! ઝટ વાંચો !!

વંચાવો !!!

અને મિત્રમંડળમાં ફેલાવો.

લેખકનાં બીજાં જાણીતાં કેટલાંક કેશ સેવાનાં પુસ્તકો
નીચે મુજબ.

રૂા. આ. પા.

કેશ હર્પણ.... ... ૦—૨—૦

ચંપાની કળી.... .... ૦—૧—૬

ભાઈલાલની ભાંજગડો.... ૦—૧—૬

સુડી વચ્ચે સોપારી.... ૦—૧—૦

ઉપર બતાવેલાં પુસ્તકો માટે ટીકીટ બીડી મંગાવી લેવા
ખાસ બલામણુ છે. બતાવેલી કીંમત ઉપરાંત પોસ્ટ ખર્ચ
માટે વધુ ટીકીટ બીડવી. લખો નીચે મુજબ

હેડ ઓફીસ—ભાઈલાલ દેશાઈભાઈ પટેલ.

શાંતિપોળ—કરમસદ.

પ્રાંચ ,, મહીધરપરાંની વાણીયા શેરી—મુરત.

